

Gordon wacht nog steeds op erkenning

Willem 1 redde Nederland van de anarchie

Wateroverlast steeds erger in delen Azië

Marine is al 525 jaar voortvarend

„De marine is voortgekomen uit het hart van de samenleving”, zegt overste Robin Middel over de viering van het 525-jarig bestaan van de georganiseerde zee-macht. „Daarom betrekken we de samenleving ook bij de herdenking daar van.”

De officiële oprichtingsdatum van de eerste zelfstandig opererende zee-macht in Nederland is 8 januari 1488. Met zijn 525 jaar is de marine het oudste onderdeel van de krijgsmacht. Als zeevarende natie heeft Nederland altijd veel aandacht gehad voor de bescherming van koopvaardijsschepen op zee. Maar in de achter ons liggende eeuwen is ook veelvuldig oorlog gevoerd op het water. Die historie heeft bekende zeehelden voortgebracht als Michiel de Ruyter, Cornelis Tromp en, recent, Karel Doorman. Minder bekend is dat de zee-macht vroeger vooral regionaal georganiseerd was. Admiraalzetelsteden als Hoorn, Enkhuizen, Dokkum, Harlingen en Amsterdam zwaaiden in de noordelijke helft van ons land de scepter over oorlogsschepen, werven en marinemen. In het zuiden waren dat onder meer Rotterdam, Vlissingen en Veere, het eerste hoofdkwartier van de nationale krijgsvloot. Den Helder bestond toen nog niet eens.

Koopvaardij

Keizer Maximiliaan van Habsburg zwaaid in 1488 vanuit Wenen de scepter over de Nederlanden, een uithoek van zijn grote rijk. Hij besloot dat jaar dat oorlogsschepen, die tot op dat moment door handelaars bekostigd werden, onder gezag van admiraliteiten dienden te vallen. Handelaars of gewesten zorgden zelf voor de bescherming van hun koopvaardijsschepen tegen aanvallen van piraten, en per konvooi kreeg een van de kapiteins de veiligheid in zijn takenpakket. Dat veranderde vanaf dat moment. Hoewel het nog lang duurde voor de verschillende vloeden ook centraal aangestuurd werden, was dat het begin van de georganiseerde zee-macht in Nederland. Koning Willem I, die in 1815 aan de macht kwam na het vertrek van de Fransen, verleende de marine het predicaat 'Koninklijk'. Vanaf het begin was de bescherming van koopvaardijsschepen een belangrijke taak van de marine. Ook nu is dat nog het geval, zoals uit de succesvolle piratenmissies rond Afrika blijkt. De historie van die 525 jaar en hoe de Koninklijke Marine anno 2013

Van straitschoffie tot matroos in Leiden

Ook in Leiden en omgeving heeft de marine vestigingen gehad. Een van de belangrijkste was het Marinievliegveld Valkenburg. Na de Tweede Wereldoorlog kwam in Valkenburg een klein detachement marinpersoneel omdat de Marine Luchtvaart Dienst geen bruikbaar vliegveld meer had. Eerst zat de MLD in Bergen, maar voor de herbouw van dat vliegveld was geen geld. Er werden op Valkenburg hangaars en nieuwe werkplaatsen opgetrokken, de verkeersbunker kreeg een koepel en er kwam een vliegdienstgebouw. Er zijn veel marinetoestellen geland en weer opgestegen zoals de Lockheed P-3C Orion. Nu vliegen alleen nog helikopters voor de marine en die zijn gestationeerd op De Kooy in Den Helder. In Leiden was de voormalige Zeevaartschool aan het Noordeinde eerst een opvangplaats voor Leidse straitschoffies. Eind 1855 begonnen vierenwintig jongens daar aan hun opleiding tot matroos. Het huidige hoofdgebouw werd

gebouwd in 1878 en bood plaats aan driehonderd jongens. De inrichting van het interraat was geïnspireerd op de indeling van een schip. Zo heeft de kap van het gebouw de vorm van een omgekeerde kiel, werd in het trappenhuis een commandobrug gebouwd en sliepen de jongens in hangmaten. In 1914 werd de Kweekschool voor Zeevaart omgezet in een opleiding voor leerling-officieren bij de Koninklijke Marine, een opleiding die tot 1922 in Leiden bleef. Het Marine Elektronisch en Optisch Bedrijf (MEOB) zat lang in Oegstgeest. Het verrichtte werkzaamheden op het gebied van elektronica en optiek in de installaties van oorlogsschepen en marinievliegtuigen. Het bedrijf is rond 1998 gesplitst: de vestiging in Den Helder fuseerde met de Bewapeningswerkplaatsen tot het SEWACO-bedrijf. De vestiging in Oegstgeest bleef eerst zelfstandig bestaan, maar is in 2002 gesloten. Er werkten ooit 600 mensen.

Admiraal Matthieu Borsboom leidt prinses Maxima rond door de haven.

in elkaar steekt, is onderwerp van een nieuw boek dat in samenwerking met de marine gemaakt is en dit voorjaar verschijnt.

Sail

„We hebben de burgemeesters van de vroegere admiraliteitssteden bij de jubileumplannen betrokken”, legt Robin Middel, hoofd communicatie van de Koninklijke Marine uit. „We wilden weten of zij ideeën hadden voor het jubileumjaar.” Het resultaat is een opzet waarbij de mari-

ne in alle betrokken gemeenten iets organiseert. „Omdat Defensie ook midden in een pijnlijke reorganisatie zit, hebben we bewust voor een sobere viering gekozen. Zo sluiten we voor het grootste evenement van dit jaar aan bij Sail 2013 dat vanaf 20 juni in Den Helder gehouden wordt. Tegelijkertijd zijn de Marinedagen en daar nodigen we de hele marinefamilie voor uit. We merken dat veel ex-marinemen zich betrokken blijven voelen. En ieder die ooit bij ons gediend heeft is daarom op 20 juni welkom. Het is de bedoeling dat

Oud en nieuw bijeen. Achter de antieke zeilboot ligt Hr.Ms. Holland, de nieuwste klasse Nederlandse oorlogsschepen.

het één grote reünie wordt.” Terwijl hij zich buigt over een overzicht met data van de activiteiten, stipt Middel enkele evenementen aan: „Behalve 525 jaar marine, herdenken we dit jaar ook 400 jaar

banden tussen Nederland en Rusland. In het kader daarvan gaat de Marinierskapel naar Moskou om concerten te geven. Dat is voor het eerst. Ook staan er vlootbezoeken over en weer op de rol. In mei staan we in Rotterdam stil bij 40 jaar samenwerking tussen de Nederlandse en Engelse Mariniers in UKNL-Amphibious Force. Dit jaar staat bovendien in het teken van 200 jaar Koninkrijk der Nederlanden. Op 30 november herdenken we 200 jaar Koninklijke Marine.” „De diverse activiteiten beschouwen we als parels die aan een ketting geregen worden. Er zijn kleine parels en grote”, zegt Middel. „Vanuit Dokkum en Veere is met enthousiasme op het jubileum gereageerd. Die wat kleinere plaatsen zijn trots op hun maritieme verleden en vinden het leuk om er op in te haken door eigen activiteiten te organiseren. Eind mei is het dagen lang feest in het Zeeuwse Veere. Daar voert de Marinierskapel een speciaal muziekstuk op dat wordt begeleid met historische beelden. Mariniers demonstreren een amfibische landing.

Jubileumjaar vol evenementen door het hele land

De historische muzikale voorstelling gaat ook andere steden langs.”

Spectaculair

In veel plaatsen worden roadshows gehouden of zijn oorlogsschepen present op havendagen. De herdenking van 200 jaar Koninkrijk wordt opgeluisterd met een spectaculaire amfibische landing op het strand van Scheveningen. Er wordt een reeks videofilms gemaakt over tien admiraliteitssteden en voor het gehele basisonderwijs komt er een gratis lespakket over de marine beschikbaar. „Door deze opzet te kiezen, verwachten we in zoveel mogelijk delen van het land ons gezicht te kunnen laten zien. De marine is immers van ons allemaal.”

ARIE BODY

Eerste vorming in Hilversum

Helemaal logisch is het niet, maar op de Hilversumse hei hebben hele generaties marinemen hun eerste militaire vorming gehad als matroos. Wie bij de marine ging kwam al gauw in het MOK terecht. Het Marine Opleidings Kamp was weliswaar niet dicht bij zee gelegen, maar je kon er wel lekker ongestoord oefenen in de bossen. Aan de Noodweg lag het kamp

waar men, alvorens aan boord van een schip geplaatst te worden, een opleiding diende te volgen. Een betonnen oefenvaartuijg dat in het zand verzonken was, vormde het enige op een schip gelijkende object. In 1978 vertrok de marine er definitief. Ten afscheid werd gezongen: „Van kleine matroos tot groot admiraal, zij allen kennen het MOK-verhaal”.

Mariniers in actie tijdens de Marinedagen van 2012.